

Om ämnet Estetisk kommunikation

I ämnet estetisk kommunikation står mötet i fokus då ämnet betonar de kommunikativa färdigheterna och inte den konstnärliga eller hantverksmässiga skickligheten, även om alla kurserna har produktionsarbete i sitt centrala innehåll. Ämnet ger eleverna möjlighet att utveckla förmåga att kommunicera med estetiska uttrycksmedel. Estetisk kommunikativ kompetens har inte enbart ett inifrånperspektiv, där utövaren är en del av skapandet, utan också ett utifrånperspektiv, där utövaren är medveten om hur det skapade kan uppfattas av publiken eller betraktaren.

Det är svårt att föreställa sig att någon kommunikation skulle kunna ske helt utan att ha ett estetiskt uttryck, även en faktatext har ju en viss språklig estetik. Att kommunicera med estetiska uttryck innebär att se estetiken som en huvudsaklig bärare av ett budskap eller en idé. I till exempel en dramatisering på teaterscenen samverkar de estetiska uttrycken i scenografi, regi och skådespeleri, där de tillsammans berättar mer än vad texten ensam skulle göra. I ämnesplanen används begreppet estetiska uttryck i stället för konstnärliga uttryck, vilket öppnar för att ytterligare fokusera på kommunikation i stället för det konstnärliga. Oavsett om en produkt eller gestaltning har en konstnärlig avsikt så kan man arbeta med hur den kommunicerar.

Den första kursen i ämnet, *estetisk kommunikation 1*, betonar gränsöverskridande och samverkan mellan olika uttryck och lägger därför inte fokus vid färdigheter i specifika estetiska uttryck. Det innebär att man kan arbeta med att pröva olika uttryck, till exempel både musik-, dans- och bildskapande inom kursen. Men man kan också arbeta utifrån en specifik idé och fundera över hur den på bästa sätt kan kommunicera med en publik eller betraktare genom samarbete mellan olika estetiska uttryck.

Fördjupningskurserna, *estetisk kommunikation 2* och *3*, möjliggör specialisering – att arbeta med estetiska uttryck inom en eller flera specifika estetiska uttrycksformer. I kurs 2 och 3 ökar kravet på elevens produktion och kurserna lämpar sig för att arbeta med produktioner av till exempel sceniska uppsättningar eller andra sammanhållna produktioner.

Strukturen i gymnasieskolans ämnesplaner

De olika delarna i ämnesplanen hänger ihop på ett tydligt sätt. Det går till exempel inte att bara läsa det centrala innehållet eller kunskapskraven utan att sätta in dem i ämnesplanens hela sammanhang.

Syftet och målen är formulerade för ämnet som helhet. Syftet beskriver i löpande text vilka kunskaper eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen i ämnet. Det beskriver också sådant som inte ska betygsättas. Målen är formulerade i punktform och förtydligar vad läraren ska betygsätta.

Målen beskriver vilka kunskaper eleverna ska ges förutsättningar att utveckla genom undervisningen i ämnet. De är inte placerade i någon rangordning. De går in i varandra och är beroende av varandra. Målen sätter ingen begränsning för elevernas kunskapsutveckling – det går alltså inte att betrakta dem som något som slutgiltigt kan uppnås.

Det centrala innehållet anger vad som ska behandlas i undervisningen i varje kurs, för att eleverna ska få möjlighet att utveckla de kunskaper som beskrivs i målen. Målen och det centrala innehållet har alltså helt olika karaktär. Trots det kan det finnas visst innehåll även i målen, men i de fallen är målen mer övergripande och inte lika konkreta som det centrala innehållet.

Det finns en tydlig koppling mellan målen och kunskapskraven. Kunskapskraven uttrycker med vilken kvalitet eleven visar sitt kunnande i förhållande till målen. Ordningen i kunskapskraven är densamma som i målen. Om målen till exempel börjar med förmåga att läsa texter börjar också kunskapskraven med det.

Däremot är det inte så att varje mål alltid motsvaras av ett stycke i kunskapskraven. Ett stycke i kunskapskraven kan lika gärna relatera till flera mål som till ett mål.

Begrepp i ämnets syfte och mål

Den etiska dimensionen

Inom det estetiska området i stort utmanas ibland gränser för vad som uppfattas som normalt eller passande. Det finns många exempel på när konstnärer testat gränser och när konsten krockar med människors förväntningar. Ett exempel är den student som genom att iscensätta ett tidigare självmordsförsök utsatte den psykiatriska vården för extra kostnader och engagemang från personalen. Hennes agerande ledde till en debatt om det var etiskt rätt att utnyttja samhällets välfärdsresurser i ett konstnärligt projekt.

Ett annat exempel är användandet av nakenhet på till exempel scenen, och var gränsen går för det som kan anses acceptabelt. Kroppen är på olika sätt i fokus, inom både reklam, media och konstområdet. Hur ideal kommuniceras genom kroppar eller det kropparna utför är en fråga som kan problematiseras i undervisningen. För att skapa medvetenhet hos eleverna om hur kroppar och estetiska uttryck kommunicerar, behöver de också uppmärksammas på hur olika grupper kan uppfatta olika uttryck, beroende på till exempel ålder, genus och kulturell tillhörighet. I detta sammanhang kan också den lagstiftning som estetiska uttryck måste förhålla sig, till exempel upphovsrätt, behandlas.

Historiska och kulturella aspekter på estetisk kommunikation

Det finns olika förhållningssätt till estetiska uttryck. Under diktaturer har till exempel estetiska uttryck använts av staten för att glorifiera makthavarna. Samtidigt kan det utvecklas ett intrikat parallellt system som genom det estetiska uttrycket ifrågasätter systemet. Betydelser och meningar kan skapas på olika sätt, beroende på vem eller vilka som har tillgång till koderna, och olika betydelser kommuniceras därmed genom samma uttryck. Kommunikation handlar om att ha tillgång till koder som används för att kommunicera betydelser. För förståelse av kommunikation krävs medvetenhet om hur koder fungerar, men också hur dessa skiftar, beroende på historiskt och kulturellt sammanhang.